

ODBORNÁ SMĚRNICE č.1 ODPOVĚDNÍ POJISTNÍ MATEMATIKOVÉ

Vydání č. 1 schválené dne 16. března 2001

Právní normy: Zák. č. 363 / 1999 Sb. o pojišťovnictví, vyhl. č. 75 / 2000 Sb.

Směrnice se zabývá činnostmi odpovědného pojistného matematika, které vyplývají ze zákona č. 63 / 1999 Sb.

AC+UARIA

Obsah

1. Všeobecné zásady	3
2. Rozsah činnosti.....	3
3. Potvrzení správnosti rozdělení výnosů.....	4
4. Potvrzení správnosti výpočtu sazeb pojistného.....	4
5. Potvrzení správnosti výše technických rezerv.....	4

1. Všeobecné zásady

V souladu s odst. 2.3 Profesionálních zásad musí člen společnosti sám posoudit, zda má speciální znalosti a odborné zkušenosti potřebné pro výkon funkce v pojišťovně, kde má jako odpovědný pojistný matematik působit. Pokud nebyl blízkým spolupracovníkem předchozího odpovědného matematika, měl by jej, pokud je to možné, podle odst. 2.8 Profesionálních zásad se souhlasem pojišťovny požádat o sdělení případných profesionálních důvodů pro to, aby funkci nepřijal.

Při své činnosti se odpovědný matematik má řídit přesnou formulací práv a povinností, jak jsou vymezeny v zákoně, pokud není pojišťovnou vyzván, aby se vyjadřoval k dalším oblastem jejího provozu. To jej však nezabývá povinností posuzovat předmět své práce v co nejširších souvislostech.

Odpovědný matematik je povinen učinit opatření k tomu, aby informace poskytované pojišťovnou pro jeho činnost byly správné a průkazné. Rozhoduje na základě podkladů, které k rozhodnutí dle jeho názoru postačují. Musí zohlednit všechna možná rizika a odvrátit možné pochyby o nesprávnosti rozhodnutí. Nese plnou zodpovědnost za šíři podkladů, které ke svému stanovisku použil.

Potvrzení správnosti nebo vyjádření souhlasu v souvislosti s povinnostmi uloženými odpovědnému matematikovi zákonem má být doprovázeno písemnou dokumentací o podkladech a důvodech pro vydání potvrzení včetně důležitých okolností, k nimž bylo přihlédnuto.

2. Rozsah činnosti

Odst. 3 § 23 zák. uvádí výkazy, které jsou bez podpisu odpovědného matematika neplatné. Na nich odpovědný matematik potvrzuje správnost všech údajů. Na výkazu o tvorbě a výši technických rezerv a skladbě finančního umístění aktiv dle odst. 7 § 13 zák. potvrzuje nejen správnost výše technických rezerv (písm. c) odst. 1 § 23 zák.), ale též správnost vykazované skladby jejich finančního umístění. Na výkazu solventnosti potvrzuje nejen správnost výpočtu minimální míry solventnosti (písm. d) odst. 1 § 23 zák.), ale i správnost skutečné míry solventnosti.

Výpočet skutečné míry solventnosti zahrnuje položky, jejichž správnost spočívá v souladu se zůstatky na příslušných účtech nebo s částkami, schválenými dozorčím orgánem. Přesto by se odpovědný matematik měl přesvědčit, zda schválené výše budoucích zisků ze životního pojištění a částka plynoucí z nezillmerování a částečného zillmerování jsou v souladu s pojistně matematickými výpočty.

Podobným způsobem by měl odpovědný matematik přistupovat k potvrzování skladby finančního umístění technických rezerv. Jeho povinnost být podrobně seznámen s touto oblastí vyplývá z písm. a) odst. 1 § 23 zák. Zde je třeba věnovat pozornost zejména užívání finančních derivátů, které mohou skladbu finančního umístění zkruslit.

Jelikož účetní závěrka není výkazem, na který se vztahuje odstavec 3 § 23 zák., vyplývá z výše uvedeného, že základním úkonem odpovědného matematika dle citovaného odstavce je potvrzení správnosti výše technických rezerv k 30. červnu a 31. prosinci na výkazu o tvorbě a výši technických rezerv a skladbě finančního umístění dle odst. 7 § 13 zák. Jakmile při své činnosti zjistí, že takové potvrzení by za stávající situace nemohl udělit, je povinen o tom informovat vedení pojišťovny.

Odpovědný matematik potvrzuje rovněž správnost žádosti o povolení tvorby jiných rezerv, kterou podává pojišťovna ministerstvu dle odst. 4 § 13.

Potvrzování správnosti dle písm. a), b), e) odst. 1 § 23 provádí odpovědný matematik zejména za těchto okolností:

Správnost rozdělení výnosů je potvrzována, kdykoliv pojišťovna o rozdělení výnosů rozhoduje. Tímto úkonem dává zákon odpovědnému matematikovi poměrně širokou pravomoc seznámit se se strukturou aktiv pojišťovny a výnosů z těchto aktiv. Tím, že zákon hovoří o rozdělení výnosů mezi pojištěným a pojišťovnou, je vyjádřen úmysl zákonodárce přidělit podíly na výnosech jednotlivým smlouván co nejpřesněji. Odpovědný matematik může k tomu cíli požadovat zpřesnění účetní evidence

v přiměřeném rozsahu. Správnost výpočtu sazeb pojistného je potvrzována jednorázově při zavedení a změně sazeb nebo systému bonus malus. Retrospektivní posouzení dostatečnosti platných sazeb je součástí každého potvrzení správnosti výše technických rezerv odpovědným matematikem. Kdyby některé sazby byly nedostatečné, měla by pojišťovna povinnost vytvořit rezervy na hrozící ztráty z pojištění nebo provést úpravy sazeb.

Správnost pojistně matematické metody používané při pojišťovací činnosti je potvrzována při jejím zavedení nebo užití v nové oblasti správy pojišťovny. Potvrzení správnosti zahrnuje rovněž posouzení vhodnosti užívaného pojistně matematického softwaru. Jelikož podle písm. b) §2 zák. nakládání s aktivy, jejichž

zdrojem jsou technické rezervy, je součástí pojišťovací činnosti, ustanovení písm. e) odst. 1 § 23 se vztahuje i na tuto oblast. Kdykoliv odpovědný matematik zjistí změnu podmínek, za nichž byla správnost metodiky potvrzena, nebo její překonání vývojem odborné praxe, je povinen navrhnout změnu užívaných postupů.

3. Potvrzení správnosti rozdělení výnosů

Přebytky uvedené v §23 odst. písm. a) jsou tvořeny rozdílem mezi dosaženým a zaručeným úrokovým výnosem daným technickou úrokovou mírou. Odpovědný matematik však kvůli určení správnosti sazeb pojistného provádí analýzu všech zdrojů zisku, kterými jsou v životním pojištění především rozdíly mezi dosaženým a kalkulovaným úrokovým výnosem, mezi kalkulovanými a skutečnými náklady vynaloženými na krytí závazků z pojistných událostí a mezi kalkulovanými a skutečnými náklady vynaloženými na sjednávání pojistných smluv, správu pojištění a likvidaci pojistných událostí a zisk z připojištění.

Doporučuje se rozdělovat zisk metodou, která umožní co nejlepší časový soulad mezi zdroji zisku a smlouvami, kterým se zisk připisuje. Aktuár po provedení analýzy zisku ověří, zda je jeho rozdělení v souladu s všeobecnými pojistnými podmínkami a další závaznou dokumentací.

Pojišťovně není uloženo dát potvrdit správnost rozdělení podílů na zisku uvedených v § 20 odst. 2 zák. Odpovědný matematik by se však měl s podíly na zisku k rezervě pojistného neživotních pojištění seznámit a posoudit, zda nevzniká nevýhoda pro životní pojištění.

4. Potvrzení správnosti výpočtu sazeb pojistného

Pojistné je posuzováno v souvislosti s rezervami - budoucí plnění musí být kryto budoucím pojistným a vytvořenými rezervami.

Jsou analyzovány statistické podklady již sjednaných pojištění. Následně jsou statistické podklady srovnávány s dosaženým škodním průběhem. V případě nedostatečných statistických podkladů při vývoji produktů je třeba věnovat zvýšenou pozornost škodnímu průběhu.

Aktuár provádí analýzu ziskovosti pojištění pro nové i již sjednané smlouvy. Jsou vyhodnocovány různé scénáře budoucího vývoje. V případě, že konkrétní produkt nabo riziko je pro pojišťovnu ztrátové nebo hrozí budoucí ztráty, je nutné na tuto skutečnost upozornit vedení pojišťovny a navrhnout opatření k nápravě situace.

5. Potvrzení správnosti výše technických rezerv

Technické rezervy jsou posuzovány v souvislosti s očekávaným budoucím vývojem tak, aby v každém okamžiku byly pokryty budoucí závazky společnosti. Postačitelnost technických rezerv životního pojištění je posuzována prospektivní metodou při aktuálních početních podkladech, při zohlednění odhadu budoucího vývoje.

V neživotním pojištění jsou vyhodnocovány v minulosti používané metody pomocí srovnání se skutečným čerpáním rezerv. Výpočty rezerv budtež transparentní, nelze kompenzovat nedostatek rezerv přebytkem jiných rezerv.

K úpravě tvorby a použití vyrovnávací rezervy zákonem a vyhláškou vznesla Česká společnost aktuárů závažné odborné námítky. Stejně však je správnost výše rezervy redukována na soulad výpočtu s postupem předepsaným v přílohách č. 1 - 3 k vyhlášce.